	<p>Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	<p>ДЗ «ДЕА»</p> <p>2020</p>
		<p>Стор. 1 із 9</p>

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ

Міжгалузевий координаційний центр з екологічної освіти для сталого розвитку

Кафедра зеленої економіки та економіки природокористування

СИЛАБУС

НАЗВА КУРСУ:

«ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
«ENVIRONMENTAL MANAGEMENT»

ВИКЛАДАЧІ:

Галушкіна Тетяна Павлівна, доктор економічних наук, професор, Заслужений економіст України, професор кафедри зеленої економіки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, work_tp@ukr.net

Чернихівська Анна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування, rus-an@ukr.net

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»;

Спеціальність – 051 «Економіка»;

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий);

Форма навчання – вечірня;

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1;

Дисципліна – вибіркова.

Загальне навантаження – 4 кредити ECTS (120 годин);

Заняття в аудиторії – 40 годин (20 занять по 2 академічні години, з них: лекції – 20 годин; практичні заняття – 18 годин; консультації – 2 години);

Самостійна робота слухачів курсу – 80 години;

Форма підсумкового оцінювання – екзамен.

	<p align="center">Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	<p align="center">ДЗ «ДЕА» 2020</p>
		<p align="center">Стор. 2 із 9</p>

АНОТАЦІЯ

Курс призначений для ознайомлення здобувачів вищої освіти з теорією та практикою прийняття управлінських рішень у системі забезпечення еколого-збалансованої діяльності господарських об'єктів на державному, регіональному і галузевому рівнях. За результатами навчання студенти матимуть змогу розуміти, як використовувати основні інструменти екологічного менеджменту, вмітимуть застосовувати міжнародні стандарти ISO серії 14000, досліджуватимуть шляхи удосконалення системи екологічного менеджменту.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета навчальної дисципліни – формування знань та комплексу практичних навичок в області екологічного управління з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти екологічного менеджменту	Викладання теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт та індивідуальних завдань, обговорення у групі	Поточний контроль
Знати новітні методи та інструментальні засоби екологічних досліджень	Викладання теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт та індивідуальних завдань, обговорення у групі	Поточний контроль
Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища	Викладання теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт та індивідуальних завдань, обговорення у групі	Поточний контроль
Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах	Викладання теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт та індивідуальних завдань,	Поточний контроль

	<p style="text-align: center;">Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	<p style="text-align: center;">ДЗ «ДЕА» 2020</p>
		<p style="text-align: center;">Стор. 3 із 9</p>

неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	обговорення у групі	
Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу	Викладання теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт та індивідуальних завдань, обговорення у групі	Поточний контроль
Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов	Викладання теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт та індивідуальних завдань, обговорення у групі	Поточний контроль
Дотримуватися норм авторського права, академічної доброчесності етики наукових досліджень	Викладання теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт та індивідуальних завдань, обговорення у групі	Підсумковий контроль

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Заняття з курсу поєднують лекційний виклад, виконання практичних робіт, обговорення в аудиторії, виконання самостійних робіт, проведення проміжних тестів.

Значна частина курсу полягає в опануванні аспірантами теорії та практики прийняття управлінських рішень у системі забезпечення еколого-збалансованої діяльності господарських об'єктів на державному, регіональному і галузевому рівнях.

Програма та методика проведення курсу націлена на здобуття відповідних знань, вмінь та навичок кожного здобувача вищої освіти.

Курс повністю забезпечений необхідними матеріалами: силабус курсу, всі лекційні матеріали (презентації, конспект лекцій, завдання до практичних, тестові завдання, матеріали до самостійного вивчення, посилання на додаткові ресурси).

Розроблені завдання для онлайн тестування у дистанційному форматі.

	<p style="text-align: center;">Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	<p style="text-align: center;">ДЗ «ДЕА» 2020</p>
		<p style="text-align: center;">Стор. 4 із 9</p>

№ з/п	Теми занять	Кількість годин
Лекція/практичне	<p><i>Теоретико-методологічні основи менеджменту.</i> Основні завдання, що вирішує менеджмент. Сучасний етап розвитку менеджменту. Управлінські рішення в екологічній сфері</p>	2/1
Лекція/практичне	<p><i>Основні функції менеджменту.</i> Значення та вживання терміну організація. Внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства. Фактори, що впливають на побудову організаційних структур управління</p>	2/1
Лекція/практичне	<p><i>Екологічний менеджмент: теоретичні визначення та практичні аспекти.</i> Застосування терміну «менеджмент» стосовно сфери управління природоохоронною діяльністю Принципи формування екологічного менеджменту. Сучасний стан природокористування в Україні.</p>	2/2
Лекція/практичне	<p><i>Формування і розвиток системи екологічного менеджменту.</i> Сутність системного підходу при впровадженні системи екологічного менеджменту. Основні напрями діяльності міжнародних екологічних організацій у сфері охорони навколишнього природного середовища. Міжнародні та українські стандарти запровадження екологічного менеджменту на підприємстві</p>	2/2
Лекція/практичне	<p><i>Екологічний маркетинг.</i> Вивчення попиту на екологічно чисту продукцію, реклама та стимулювання, планування чистих асортиментів, організація безпечного обслуговування споживачів</p>	2/2
Лекція/практичне	<p><i>Екологічна сертифікація.</i> Основні поняття, мета, завдання. Система екологічної сертифікації. Екологічні критерії: вимоги, принципи. Сертифікат відповідності та механізм його отримання</p>	2/2
Лекція/практичне	<p><i>Екологічне маркування.</i> Загальні принципи екологічного маркування. Основні</p>	2/2

	<p style="text-align: center;">Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	ДЗ «ДЕА»
		2020
		Стор. 5 із 9

	типи екологічного маркування та їх характеристика. Застосування знаків екологічного маркування	
Лекція/пра	<i>Екологічний інжиніринг, реінжиніринг.</i> Програма екологічної модернізації виробництва. «Зелений» офіс та його впровадження	2/2
Лекція/пра	<i>Еколого-орієнтований менеджмент персоналу.</i> Екологічна служба підприємства. Адміністративне управління екологічним підрозділом підприємства.	2/2
Лекція/пра	<i>Удосконалення системи формування екологічної політики у сфері екологічного менеджменту.</i> Стратегічні та практичні механізми формування екологічної політики. Шляхи удосконалення екологічної політики на підприємстві	2/2

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максиму балів за 1	Разом
Практична робота	9	5	45
Індивідуальне завдання	1	25	25
Екзаменаційне тестування	1	30	30
Разом:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Практичні	5	Виконано вірно завдання у відповідності до всіх вимог
	1-4	Виконано частково, потребувало уточнень та доопрацювання, або з порушенням термінів

	<p align="center">Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	<p align="center">ДЗ «ДЕА» 2020</p>
		<p align="center">Стор. 6 із 9</p>

	0	Не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Індивідуальне завдання	25	Завдання, що відповідає максимально тематиці дослідження (чи окремому аспекту дослідження) виконано максимально повно та у вказані терміни. Студент демонструє належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог
	20-24	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру
	10-19	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	1-9	Виконано частково, з великою кількістю помилок, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Екзаменаційне тестування	1-30	Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

Сума балів за 100 - бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентості	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття	Високий	відмінно	зараховано

	<p style="text-align: center;">Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	<p style="text-align: center;">ДЗ «ДЕА» 2020</p>
		<p style="text-align: center;">Стор. 7 із 9</p>

			рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили			
85-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній	добре	
75-84	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
70-74	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній	задовільно	
60-69	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до іспиту) складає 25 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 25 балів) аспірант зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» здобувач має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише

	<p style="text-align: center;">Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	<p style="text-align: center;">ДЗ «ДЕА» 2020</p>
		<p style="text-align: center;">Стор. 8 із 9</p>

«достатньо». Замість перескладання комісії здобувач може обрати повторне вивчення дисципліни.

Політика доброчесності

Всі завдання курсу є самостійно виконаною працею. Роботи скопійовані шляхом копіювання, перенесення оригінальних текстів без посилання на джерела, або компоювання тексту з готових блоків оригінальних джерел буде оцінено «незадовільно». Всі роботи перевіряються на плагіат.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Законодавчі акти та нормативні документи

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища від 25.06.1991. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
2. Закон України «Про екологічний аудит» від 24.06 2004. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>
3. ДСТУ ISO14001:2015 – Вимоги та настанови щодо застосування. – Режим доступу: https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/ДСТУ-ISO_14001-2015-.pdf
4. ДСТУ ISO14001:2015 – Вимоги та настанови щодо застосування. – Режим доступу: https://m.tntu.edu.ua/storage/pages/00000651/dstu19011-2012_audytory.pdf
5. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. – Режим доступу: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf
6. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>

Основна література

1. Андрушків Б. М. Основи менеджменту / Б. М. Андрушків, О. Є. Кузьмін. – Львів: Світ, 1995. – 294 с.
2. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2002. – 420с.
3. Галушкіна Т.П., Грановська Л. М. Екологічний менеджмент та аудит: Навчальний посібник. (в II частинах) – Херсон, 2012. – 421 с.
4. Екологічне управління: [підручник] / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, В. М. Білявський та ін. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.

	<p style="text-align: center;">Силабус курсу «Екологічний менеджмент»</p>	<p style="text-align: center;">ДЗ «ДЕА» 2020</p>
		<p style="text-align: center;">Стор. 9 із 9</p>

5. Екологічний аудит: [підручник] / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, В. М. Навроцький. – К.: Вища школа, 2000. – 344 с.
6. Екологічний менеджмент: [навч. посібн.] / За ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 407 с.
7. Кожушко Л.Ф., Скрипчук П.М. Екологічний менеджмент: Підручник. К.: ВЦ «Академія», 2007.– 432 с
8. Петровська М. А. Екологічний менеджмент: [навчальний посібник.] / М. А. Петровська. – Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 187 с.
9. Царенко О. М. Основи екології та економіка природокористування / О. М. Царенко, О. О. Несветов, М. О. Кадацький. – Суми, 2001. – 323 с.
10. Скрипчук П. М. Менеджмент якості довкілля: [монографія] / П. М. Скрипчук. – Рівне: НУВГП, 2006. – 350 с.

Допоміжна література

1. Горбулін, В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К.: НІСД, 2010. – 288 с.
2. Кучерявий В. П. Урбоекологія: Підручник. - Львів: Світ, 2002. – 439 с.
3. Мельник Л.Г. Екологічна економіка / Л.Г. Мельник. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2002. – 346 с.
4. Микитюк О.М. Екологія людини: Підручник. - 3-є вид., випр. і доп. /О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. – Харків: "ОВС", 2004. – 254 с.
5. Хилько М.І. Екологізація політики / М.І. Хилько. – К.: ВАДЕКС, 2014. – 344 с.
6. Шмандій В. М. Управління природоохоронною діяльністю: Навч. посібник / В. М. Шмандій, І. О. Солошич. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 296 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. Режим доступу: <https://menr.gov.ua>